

TINA BAKER

OČISTA

 BARONET

Očista

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.baronet.cz

www.albatrosmedia.cz

 BARONET

Tina Baker

Očista – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

OČISTA

OČISTA

TINA BAKER

 BARONET

Copyright © Tina Baker, 2023

Translation © Jiří Chodil, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-269-2425-8

ISBN e-knihy 978-80-269-2431-9 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-269-2432-6 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-269-2426-5 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

*Pro mého tátu, čističe oken Petea Barkera,
a pro všechny čističe a opatrovníky a ošetřovatele.*

1

Maria vytahuje hadr z kbelíku, ždímá ho, klouby má úplně bílé, voda je bezmála vařící. Jak v ní neustále máčí ruce, znovu je vytahuje a znovu zase namáčí a znovu zase vytahuje, aby vymačkala hadr, už je má skoro opařené, potřebovala by jim teď dopřát trochu klidu. Ale jsou to dobré ruce, vydržely mnohem víc, než by kdy čekala. Jsou teď plné mozolů – když Maria s úklidem začínala, nosila gumové rukavice, jako by byla nějaká princezna. Kdykoliv si na to vzpomene, chce se jí smát i plakat zároveň.

Plazí se po čtyřech, zběsile drhne, námahou je celá zadýchaná. Dlaždice ji zebou, po krku jí stéká pot. Natáhne ruku, aby si ho setřela, a jako vždycky ji zaskočí pocit, když prsty přejedou po strništi vyholené lebky.

Vtom to zaslechne. To se Elsie ve starém kumbálu, který kdysi používala jako kancelář a nyní jí ho Maria proměnila na ložnici, rozkřičí. Maria tam musí jít. Elsie je příliš slabá na to, aby zvládla schody, a tak se Maria musí vypravit z kuchyně až za ní, aby ji uklidnila. A aby ji případně poprosila za odpuštění, ale stará paní má už zase zavřené oči. Schoulila se do klubíčka, ve spánku,

do něhož opět upadla, tichounce kňučí, rty se jí trhaně pohybují, hubené ruce cupují polštář. Maria pohladí řídké stříbrné vlasy a pak políbí Elsii na spánek. Přesně tak by utěšovala vlastní dítě – kdyby nějaké měla.

Zvedne z podlahy prázdnou sklenici – Elsie ji tam odhodila – a zkontroluje koberec, jestli na něm nejsou pořád ještě vidět krvavé skvrny. Už ho sice předtím vyčistila a při představě, že to bude muset dělat znovu, se jí začíná zmocňovat zuřivost, ale je jí jasné, že se tomu nevyhne. Vrátil se zpět do kuchyně a nad tím, co ji tam čeká, se rozechvěje. Nechá odtéct studenou vodu a sklenici znovu naplní. Plánuje pohár postavit vedle Elsie pro případ, že by se v noci probudila, i když se díkybohu zdá, že se opět uklidnila, což je za daných okolností něco jako zázrak.

Odněkud je slyšet zběsilé škrábání na dveře – další zoufalé volání po svobodě. Maria si toho ale nevšímá.

Třikrát se zhluboka nadechne a pustí se opět do podlahy v kuchyni, aby to konečně měla za sebou. Vylije další kbelík špinavé vody, vytře dřez a nacpe do něj hadr, vlastně staré vyřazené utěrky. Ještě plánuje, že důkladně vydrhne i ten, v koutech snad dokonce zubním kartáčkem. Ale to má čas. Do oprýskaného hrnku s nápisem **BOŽE, CHRAŇ KRÁLOVNU** dolije z láhve zbytek sherry. Jiný alkohol se jí nepodařilo najít, tak vypije tohle. Odhodlaně se napřímí a konečně se podívá na toho starého muže. Zvedne ho ze židle, je lehký jako ptáček, něžně ho obejmě, přitiskne si ho k srdci. Dveře si může otvírat jenom lokty, na každém kroku musí dávat pozor. Vynese ho na zahradu, noční vzduch ji chladí, a pokládá ho na mokrý trávník.

Zahrada je úplně zničená – uprostřed záhonu zeje v černé zemi hluboká díra. Díra, do níž se chystá starcovo zkrvavené a potlučené tělo pohřbít.

2

Ráno normálního dne – v jiném životě...

První práce v týdnu je v čísle čtyřicet tři. Maria nečeká, že by to byl pohodový začátek.

„Tady, TADY, ano? A ještě tady!“ Žena ukazuje prstem a natahuje ruku, aby pantomimicky znázornila otření horní část zárubně. Pak Marii odvádí do jídelny a ukazuje na parkety, sklání se, jako by vystavovala zadnici švihajícím důtkám, a přejíždí prstem po jedné z drážek, načež ho s obviňujícím výrazem zvedá do výšky.

„Vidíš? Tady to taky nestojí za nic.“ Vráží Marii před obličej plechovku s čisticím Mr. Sheen. „A vůbec všechno.“ Máchá rukama, aby jimi obsáhla celý dům. „Ale chci, abys odtud dneska vypadla do půl desáté, je ti to jasné?“

Maria vytahuje své běžné úklidové prostředky, ale ty připravené pro dům číslo čtyřicet tři se jí náhle nezdarí dost vznešené.

Žena se otočí na podpatku, pak se ještě zarazí a nahlas zopakuje: „Nejpozději v DEVĚT TŘICET!“ Jako by si myslela, že je Maria hluchá.

Je to její první klient dne a už se musí přemáhat, aby něco jadrného neodsekla.

Maria není hluchá, ale ve většině domácností, kde uklízí, se snaží chovat, jako by byla prostoduchá. „Jako nějaká podělaná myš,“ jak říká Elsie, ovšem takovým tónem, že je jasné, že místo „podělaná“ myslí úplně jiné slůvko. Takové to, co začíná na „zkur“ a končí na „vená“. Být hloupá je jednodušší. Maria tedy jenom zvedne palec s výrazem, který, jak doufá, čarodějnice „Nejpozději-v-devět-třicet“ chápe jako nadšený souhlas, a pak už jenom sleduje, jak odbíhá vyřídit *velmi důležitý telefonát* (v tomhle domě je každý telefonát *velmi důležitý*). Pak už může Maria nadšený úsměv nechat z tváře zmizet a nahradit ho normálním výrazem, o kterém jí jednou někdo řekl, že takhle se na všechno šklebí jen podělaná mrcha.

Následuje půlhodina natahování se do výšky a shýbání se k zemi a Marii rozbolí záda. Vstane, zatlačí si klouby prstů do bederní oblasti a pak zamíří po schodech nahoru. Když se pustí do vytírání, pulzující bolest zesílí. Také kotník se rozhodne, že je na čase se připomenout, což často dělává, když je chladno. Jako teď – je únor, rána jsou vlhká, když chlad leze do kostí, odpoledne se k němu přidá řezavý vítr. Kde je globální oteplování, když ho člověk potřebuje?

Maria zrovna klečí na kolenou a snaží se odstranit kusy zaschlého hovna z okraje záchodové mísy, když její nemesis otevře dveře koupelny a vyděsí se.

„Bože, to jsi tady ještě neskončila?“ vyhrkne a s otáráveným výrazem zamíří do přízemí, kde je další záchod. Lidé, kteří žijí v takhle krásných domech, nemají rádi, když jim někdo ukazuje jejich vlastní špínu.

Nemohou jí přece nevidět. Jak těžké by bylo uklidit to hned potom, co se to stalo, místo toho, aby to tam nechali ztvrdnout a zaschnout? Maria si uvědomuje, že něco z toho musela říct polohlasem, a porušila tak svou zásadu být němá.

Žena se jí ale pomstí, když se Maria chystá k odchodu. Zablokuje jí cestu ven hlavními dveřmi.

„Příští týden tu zůstaneš o tu půlhodinu déle,“ oznámí jí. „Chci, abys pořádně a do hloubky vyčistila dlaždičky v koupelně. A nahoře u sprchové hlavice se objevuje plíseň.“ Říká to, jako by tam Maria sama ty plísně rozesela.

„A opravdu si to musíš dobře rozvrhnout. Potřebuju, abys příští týden taky vyžehlila.“

Možná bych si mohla strčit koště do zadku a současně přitom vytírat? Nahlas to sice neříká, ale něco musel prozradit její obličej sám od sebe, protože její zaměstnavatelka si hlasitě povzdechne a dodá: „Víš, vůbec se mi nelíbí, když se takhle šklebíš. Tisíce lidí, jako jsi ty, by mi za takovou práci líbaly ruce.“

Maria přemýšlí, kdo jsou ti lidé *jako ona*. Udržet jazyk za zuby je někdy těžší než vytírat.

Cesta mezi prvními dvěma domy, kde uklízí, jí kvůli neodhadnutelnému jízdnímu řádu autobusu může trvat i pětačtyřicet minut. Jednadvadesátky obvykle přijíždějí vždy dvě najednou, další pak o... o... nejmíň o čtrnáct dní později, jak Marii připadá. Rozumnější by bylo jít pěšky – určitě by to bylo rychlejší –, ale je to těžký den, právě začalo mrholit a každá příležitost, jak aspoň chvíli netahat všechno v ruce, je vítaná. Nastoupí na Russell Square, vytáhne pozdní snídani, sendvič se sýrem a okurkou, a zapíjí to douš-

kem balené vody, která byla v ceně – speciální nabídka za poloviční cenu –, a pak si strčí do pusy žvýkačku. Bůhví, co by dělala, kdyby potřebovala zubaře.

V duchu počítá – kolik jí zbylo z výplaty za minulý týden na něco k jídlu na dnešní večer. Zvládne se s tou prací navíc, kterou dělá, dostat zítra do potravinové banky, než lidi všechno vyberou? Budou sušenky a čaj, které jí občas poskytne další klient, stačit na to, aby jí přestalo kručet v břiše? Půjde zase spát hladová?

Neuplyne den, kdy by Maria nepočítala a nedělala si starosti s penězi, téměř každou hodinu. Je to trochu děsivé a zároveň příšerně nudné a otravné.

Vystoupí na Carnegie Street a projde na Cloudesley Square. Kdyby měla prachy, kolik tady v listnaté oáze Islingtonu stojí jeden dům, mohla by si koupit celou ulici, kde vyrůstala.

Když se blíží ke dveřím do domu, zaslechne známé *tuktůktůk*. Vytáhne klíče z kapsy flísového kabátu a zvuk ještě zesílí. Jakmile otevře dveře, natlačí se jí do ruky Minty in měkký mokrý čumák a zbytek psa se vrtí v bláznivém pozdravu doprovázeném radostným kňučením. Někdy si zvíře při jejím příchodu radostí ucvrkne, ale Marii to nevadí. Ráda to uklidí, protože neví o nikom jiném na světě, kdo by projevoval takovou radost z toho, že ji vidí.

Minty vyvolá na Mariině tváři úsměv – skutečný úsměv, ne jeho parodii, kterou nabízí novým klientům, aby uvěřili, že bude *pro jejich dům i pro ně osobně milým přínosem*, aby byli ochotní jí *svěřit svůj majetek a věci, svá zvířata a své děti*. Takové úsměvy jsou součástí její profese.

Projde do kuchyně a otevře zadní dveře, aby se Minty mohla proběhnout. Pes udělá jedno maniakální ko-

lečko po zahradě, krátce si přidřepne a pak se s velkým rámusem vrátí, aby se celou svou vahou opřel o Mariino stehno.

Tohle je pravá láska, čistá láska, naprostá radost. Je jí líto zvířete, které je tak často celý den samo.

„Prosím vás, neříkejte jí tak!“ zalapala po dechu její majitelka, paní Santosová, když o zvířeti poprvé mluvila jako o „hodné čubce“. Myslela to jako pochvalu.

„Jenom jsem si říkala, že by to mohla být dobrá fena na chov...“ vysvětlovala Maria, když se pokoušela o navázání konverzace.

Ale ne, o Minty se má mluvit jako o „feně“, to je v pořádku, nikdy ale ne jako o „čubce“. A nikdy taky nebude mít štěňata!

Skutečnou „čubkou“ v tomhle domě je dcera, co jí buší puberta na dveře. Ta Marii vždy podezřívavě pozoruje – pokaždé, když nemá školu a zůstane doma, oznamuje matce pořádně nahlas, že „uklízečka neuklidila pod postelí“. V pokoji má přitom takový nepořádek, že je s podivem, že si vůbec najde večer místo na spaní. Dívka samozřejmě zná Mariino jméno, nikdy ho ale nepoužije.

V domě je také chlapec. Marii dělá potíže se na něj dívat – má dolíčky jako Joby, což v ní vždy probouzí komplikované emoce spojené se vzpomínkami.

S pánem domu se ještě nikdy nesetkala, přestože v ložnici se povaluje mužské oblečení a boty a v koupelně je voda po holení. Je to její pracovní náplň – je agentem s povolením slídit.

Pes obě děti zbožňuje, což zjevně není opětováno. Minty je podle všeho nejšťastnější, když jsou o prázdninách všichni doma, leží u nich tak blízko, jak jen jí to dovolí, ale vždycky si najde čas, aby do Marie šťouchla čumákem, příběhla k ní, jako by jí chtěla říct:

„Nejsi sice moje smečka, ale jsi na mě hodná, proto tě mám ráda.“

Maria už nepatří do žádné smečky, nemá žádnou rodinu. Elsie je nejbližším, koho má.

Chtěla by psa. Jednou, slibuje si, bude bydlet v bytě, kde nebudou zakázaná zvířata, možná někde, kde nebude potřebovat špunty do uší a řetízky na dveřích. V místě, které se bude víc podobat domovu.

Nemá velké ambice.

Paní Santosová je dnes nečekaně doma, protože „má dopoledne kadeřníka a opravdu se jí nevyplatí vléct se celou cestu do práce a zase zpátky kvůli dvěma hodinám u stolu, víte?“. Někdy jí lidé, kteří jí platí za to, že po nich uklízí, sdělují takovéhle informace. Mariina přítomnost je ale ženám obvykle nepříjemná, jako by se bály, že je bude soudit v jejich vlastních říších, kterým by měly vládnout ony samy...

Samozřejmě že je soudí, no a co má být?

To muži takovým pocitem viny netrpí. Dokážou uklid ignorovat, klidně si při něm sedí u počítače nebo hrají na Xboxu. Někdy je Maria musí požádat, aby jí při vytírání uhnuli nohama, případně utírá prach okolo nich. Někteří ji při práci nenápadně pozorují, kontrolují ji nebo triky, které při uklízení používá. A Maria nemá ráda, když ji někdo pozoruje.

Zrovna se věnuje vysávání pod příborníkem, když se objeví paní Santosová, což ji donutí přepnout na vyšší rychlostní stupeň.

„Haló, haló!“ zavolá na ni. Maria vypne vysavač a rozběhne se za svou zaměstnavatelkou do kuchyně.

„Můžete mi s tím pomoci?“

Žena zápasí s víčkem sklenice od majonézy. Maria jí ji vezme z rukou a jedním rychlým pohybem otevře.

„Jste dar z nebes,“ usměje se paní Santosová.

Paní Santosová je jedna z těch příjemnějších zaměstnavatelek. Zaplatila Marii navíc v hotovosti, na ruku... a za nic. To bylo loni, když celá rodina odjela na dva týdny do Dorsetu. Maria dostala za úkol zalévat květiny v domě i na zahradě a také provést „jarní úklid“ skříní, přestože už byla polovina srpna.

„Vlastně po vás chci, jenom abyste tu na to dohlédla,“ uzavřela to paní Santosová. „Samozřejmě že když budeme pryč, nemusíte dělat to co obvykle, ale stejně vám zaplatím jako vždycky.“ Tvářila se přitom jako Matka Tereza.

Nakonec její zaměstnavatelka naštěstí odchází ke kadeřníkovi a Maria se může opět pustit do práce.

Když začíná drhnout varnou desku, je už tak unavená, že se přestává soustředit na to, co dělá. Ocitá se v myšlenkách znovu v karavanu a při tom, jak tam uklízela, ale to je nebezpečné. Zatřepe hlavou, aby z ní dostala podobné představy, a znovu se soustředí na ne-rezovou ocel pod svýma rukama. Myšlenky jí ale pod vlivem pocitu z hladkého kovu pod prsty opět uletí, tentokrát do dob, kdy pracovala v nemocnici, a tak se sehne, aby pohladila psa, aby se vrátila do reality, která není tak *škodlivá*. Nemůže si dovolit myslet na cokoliv, co by se nějak týkalo Jobyho nebo toho, co přišlo *potom*.

Když skončí, dá Minty na rozloučenou hrst psích sucharů. Rve jí srdce, když slyší, jak fenka, uvědomivši si, že bude zase sama, žalostné kňučí.

Protože je pondělí, čekají ji ještě tři práce, a to včetně úklidu v úplně novém bytě. Než skončí u Elsie a vrátí se do ubohého pronájmu na konci Wood Green, který v žádném případě nepřipomíná domov, bude úplně zničená. Už dokáže předem přesně odhadnout stupeň své únavy, ale těší se na to, že bude opravdu hod-

ně vyčerpaná. Když bude mít štěstí, možná se únavou dokonce zhroutlí a bude spát několik hodin, než ji opět proberou temné sny.

Volno si Maria nebere dobrovolně nikdy. Od Španělska neměla ani jednu dovolenou. Po pravdě řečeno ani neví, jestli si od Španělska vůbec kdy opravdu odpočinula!

Nová práce je třípokojový byt za velkým obchodem Sainsbury's nedaleko stanice metra Hornsey. Setkávání s novými klienty nemá Maria ráda, je to pro ni stresující. A to přesto, že v mnoha případech je takové setkání, při němž se obě strany navzájem prověřují a odhadují, co od sebe mohou čekat, jedinou příležitostí, kdy Maria majitele domu vůbec uvidí.

Dveře jí otevře hranatý muž středního věku v ušmudlané teplákové soupravě a v kroksech.

„Jaká zájmena mám používat?“ zafuní jí do obličeje.

„Promiňte?“

„Jak vás mám oslovovat? Jak vám mám říkat – on – ona – oni *et cetera*?“

„*Et cetera*?“

„Nechci vás urazit.“

„Promiňte. Vůbec vám nerozumím!“

„Jste on, nebo ona? Chlap, nebo chlap-ka? Chápete, pasák, pasa-čka, herec, herečka, i když si podle mě poslední dobou všichni jenom na něco hrají...“

Maria reaguje naprosto nechápavým pohledem.

Muž se jí nevydrží dívat do očí, a tak si povzdychne: „Tak aspoň... odkud jste?“

„Z Haringey.“

„Aha,“ povzdychne si znovu, ještě vyčerpaněji, jak ho zjevně ta konverzace zmáhá. „A kde jste byla předtím?“

„V Sheffieldu.“

Maria nikdy nikomu neřekne, odkud je *doopravdy*. Jednou z jejích iracionálních obav je to, že když prozradí svůj skutečný domov, nebo když nahlas vysloví Jobyho jméno, zhmotní se před ní najednou on nebo celá jeho rodina. Maria je totiž pověřčivá. Neustále se ohlíží přes rameno, dokonce i tady v Londýně, a trápí ji předtucha, že ji někdo z Jobyho příbuzných nějak najde a strašlivě se pomstí.

Zdá se, že nového klienta její přítomnost už začíná dráždit. Rázně s ní zamíří ke kuchyňskému koutu, kde není jediná plocha čistá, jediná, jež by nepotřebovala uklidit a vyčistit.

„Tímhle se obvykle zabývá moje žena...“ (*Někdo se sem vloupal? Něco tu vybuchlo?* uvažuje Maria.) „... ale je zrovna pryč.“

Vedle hromady neuvěřitelně špinavého nádobí leží na sporáku dvě pánve – na jedné jsou podle všeho připálené fazole, aspoň to tak vypadá. A nejspíš bude napřed třeba odsekát je dlátem. Na druhé cosi roste. Podle všeho šlo o nějaký pokus s penicilinem.

„Uklízíte už dlouho?“ zeptá se muž, jako by navazoval konverzaci na koktejlovém večírku.

„Dost dlouho,“ přikývne Maria. *Až příliš dlouho*, tak by zněla skutečně pravdivá odpověď.

Už se naučila odhadovat, jaké otázky by jí klienti rádi položili, ale položit nemohou. Poslala jim agentura někoho, kdo bude chodit včas, kdo bude tvrdě pracovat a držet jazyk za zuby, nebo někoho, kdo je schopen nabourat se jim do počítače a vybílit jim konta?

Nechává majitele domu, aby k závěru, který mu bude vyhovovat, dospěl sám. Stejně na ni během pár chvil zapomene a příští týden, až bude mít znovu přijít, vypadne nejspíš někam ven, aby se s ní nesetkal.

„Poradíte si s tím?“

„Samozřejmě.“

Muž se otočí a chystá se k odchodu.

„Promiňte? Kde máte přípravky do myčky?“

Muž bezradně chodí po kuchyni, chvíli hrabe pod dřezem, až konečně najde láhev Fairy Liquid, vítězoslavně s ní zamává a položí ji na stůl. „Kdybyste ještě něco potřebovala, ozvěte se,“ zavolá a ztrácí se.

Maria se ho chystá upozornit na to, že přípravek, který jí dal, není do myčky, ale z tónu jeho hlasu je jí jasné, že už se od něho ničeho rozumného nedočká. A že opravdu nechce, aby ho rušila. Už nikdy.

Nahoře ve vaně objeví jeden, zjevně pubický chlup.

Tolik věcí je třeba uklidit!

Maria už nemá sílu na to, aby život, který musí žít, přímo nenáviděla, rozhodně jí ale vadí. Je vyčerpávající, drásající duši.

Ach, co by dala za to, kdyby se všechno mávnutím kouzelného proutku vrátilo zpátky a ona mohla znovu žít ten svůj starý nudný život.

Sice stále uklízí, ale poskytuje nové, lepší, dokonalejší služby, než je čištění, gruntování a vynášení odpadků. Provádí teď speciální *hloubkové* úklidy, kterými se zaměřuje spíše na likvidaci násilnických manželů a odstraňování jejich těl než na likvidaci kuchyňské špíny.

Možná by měla Elsii vystavit účet za přesčasy.

3

Elsiina zahrada je jenom skromný kousek půdy, z jedné strany zastíněný vysokou lípou a z druhé přerostlou spleť lískových keřů. Je to úzký pás země, i když Elsie ráda opakuje, že na Londýn je to pořádná a dobrá stará zahrada.

Maria se jí nechala přesvědčit, aby v jednom rohu vysadila bylinky, které doplňuje směsice veselých cibulovin – narcisů, roztřepených tulipánů a hyacintů s hrozný květů. „To jsou zapomnělky, ty se vysévají samy,“ směje se vždycky Elsie, jako by to byl báječný dar od samotné matky přírody.

Elsiinou pýchou je zeleninový záhonek. Je to její radost, a navíc je tu ten ekonomický přínos. Za několik posledních let se na něm urodilo tolik rajčat, že to dohromady vydalo snad na dvě jídla!

Za několik posledních let... Jak dlouho už tu Maria vlastně pracuje – čtyři roky? Ne, pět. Čas utíká rychle.

V poslední době měla mnoho jiných starostí, než aby zahradničila, teď ale Maria kope a kope a kope. Měsíc sice nesvítí, ale díky světlu z kuchyně a záři po-

uličních lamp za plotem vidí docela dobře. Musí vykopat hrob hlubší. Těžko se to odhaduje.

Už to trvá celé věky, svaly ji bolí. Musí jít hluboko, ještě hlouběji, ještě mnohem hlouběji. Jsou tu totiž lišky!

Očima stále těká k oknu v domku nalevo. Bydlí tam nějací studenti. Výjimečně je tam zrovna teď ticho. Možná se někam vypařili na víkend, nebo jsou na tahu, který bude trvat celou noc, nebo něco podobného... prostě tam nejsou. Maria si po pravdě řečeno není tak úplně jistá, kolik kluků tam bydlí – má pocit, že se stále objevují nové a nové tváře. Stačilo by, aby byl jeden jenom trochu pozornější...

Napravo bydlí vdova, která chodí spát brzy. *At' spí tvrdě*, modlí se v duchu Maria.

Co by asi tak řekla, kdyby ji někdo přistihl? „Ahoj! Já se takhle v noci vždycky starám o zahrádku. A takhle věc? Ten tmavý pytel, který nemůžete potmě rozpoznat? To je jenom pytel s hnojivem. Hahaha. Máte pravdu. Je obrovský.“

Maria se potí a neví, jestli je to únavou z namáhavé práce, nebo jestli se tak na ní podepisuje úzkost. Ruce má špinavé – od hlíny a od toho svinstva, které z pytle prosakuje ze starcova mrtvého těla. Noční vzduch je lezavý, zažírání se jí hluboko do levého kotníku – připomínka starého zranění, kterým celý tenhle příběh vlastně začal.

Ještě metr, a bude to snad bezpečné. Pak tělo svalí do jámy, nahrne mu hlínu na potlučený obličej a lebku a nacpe mu ji do té hnusné pusy.

Tělo se jí třese únavou, ale ona kope a kope a kope. Ví, že nemůže ani na okamžik polevit. Jakmile by se zastavila, nejspíš by se zhroutila.

Nedaleko zahouká sova, zní to jemně... jako ruka, která hladí.

A Maria se v myšlenkách opět přenesla zpátky k Jobymu.

Byly to noci, do kterých plály ohně, plivající jiskry vysoko k modročerné obloze. Noci, kdy se pod nekonečnými hvězdami tančilo až do zemdlení. Noci, kdy jí Joby vplétal prsty do vlasů a říkal jí, jak moc ji miluje, a pak ji šoustal a šoustal a šoustal. Smál se a jeho smích zněl jako křik a roztoužené volání osamělé sovy... A pak tam byla jiná noc, s měsícem tak jasně zářícím, že viděla vlastní stín, když kopala další hrob...

Prudce zaboří rýč do země, aby z hlavy vyhnala všechny ty nežádoucí vzpomínky. Vzpomínky, které jako by znovu vracely k životu místo, kam nemá odvahu se vracet.
Znovu houká sova.

Když přijela do Londýna, překvapilo ji, že ve městě jsou slyšet sovy. Elsie jí pak vyprávěla, že žijí na vysokých stromech a živí se krysami, které se zase živí na odpadcích z kebabáren podél Green Lanes.

„Ale tyhle sovy nejsou stejné jako ty u vás na vesnici,“ vysvětlovala jí Elsie s vážnou tváří. „Když budeš pozorně poslouchat, uslyšíš, že křičí něco jiného. To není jenom húúú, húúú, húúú, tyhle houkají: ‚Thoubo, nekhou... khej se na nás!‘“ Zahoukala to a rozesmála se svým krásným tichým smíchem.

Maria se protáhne, promasíruje si ramena, aby je uvolnila, a vrátí se do kuchyně.

Než s tím začala, zavřela Elsiiny kočky do obývacího pokoje, aby jí nepřekážely, a ony teď zběsile škrá-

bou na dveře, zoufale se snaží dostat ven. Cítí krev a chtějí ji. Nemohou uniknout základnímu instinktu, kterým je vybavila příroda – ale kdo by to dokázal?

Omotá si v kuchyni kolem dlaní utěrky, aby vydržela a mohla pokračovat v kopání, a znovu zamíří do chladu nočního vzduchu. Často ji překvapuje odolnost vlastního těla.

Kope, hrabe, dere se do hloubky, jako by v ní planul nějaký jasný plamen, který ji pohání. Bylo to stejné, jako když tenkrát klopytala dolů z té hory. Stále dolů a dolů, přestože měla pocit, že už nedokáže udělat ani krok. Přesto sebrala síly a ubránila se tomu muži, který se nad ní tyčil se sekerou... Má v sobě pořád tu základní životní sílu, jež jí nedovolí si prostě lehnout a vzdát se, odpočinout si. Ale podle jejího názoru to z ní nedělá vítěze, který *to* přežil, nedokazuje to, že by byla kdovíjak statečná. Dovedlo ji to jedině k tomu, že se proměnila v trosku vychutnávající si utrpení. A beroucí to utrpení jako něco, co si zaslouží. Protože po vině vždy přichází trest.

Znovu se pustí do kopání, půda je teď těžká a tvrdá. Do ostří rýče se zakousne kámen, otřes, ježž to způsobí, se jí přenese přes násadu do celého těla. Kámen je větší, než se původně zdálo, namáhavě pod něj zasouvá špičku rýče a snaží se ho vyloupnout z jeho lůžka ve studené zemi, v hlíně, která se jako na protest k rýči lepí. Ruce odmítají spolupracovat, když se pokoušejí kámen vypáčit, pak ostří vyklouzne, rýč ztrácí oporu, Maria se smekne a pozpátku dosedne na dno jámy, v níž stojí. Jak dopadne na zem, bolestivě si naráží kostrč.

Napadne ji, že by si jen tak na chvíli poležela, popadla dech, ale vlhkost hlíny jí prosakuje skrz kalhoty, kůže jako by se jí dotýkaly ledové prsty.

Tiše si nařídí, aby se vzchopila, připomene si, proč to všechno dělá, zvedne rýč a znovu se pustí do práce, vyhazuje hlínu tvrdou jako olovo na hromádku vedle díry.

Konečně vyleze z jámy, postaví se, chvíli se kymácí, pak se opře do balíku podrážkou boty a strčí do starcovva těla, aby ho převrátila. Její kotník při tom protestuje, ale když tělo dopadne na dno hrobu, ozve se uspokojivé „žbuch“.

Hodí za tělem do jámy starcovu hůl a přidá koberec z ložnice, protože ví, že z něj krev nikdy nedostane.

Ozve se jakýsi další zvuk, jenž ji přiměje strnout. Křik. Otáčí se na všechny strany, ale v oknech u sousedů nikoho nevidí. Možná je to ta liščí rodinka, které si všimla u garáží za zahradami. Za pěkných dnů se lišky povalují na střeších garáží, takže vypadají jako odpočívající městská lví smečka.

Z určitého úhlu pohledu je zasypávání díry ještě těžší než její kopání, i když jí teď pomáhá gravitace. Předtím sice měla strach z toho, že někdo uvidí, jak stojí vedle balíku ve tvaru lidského těla, je jí ale jasné, že kdyby jí teď někdo přistihl, jak jámu *zasypává*, bylo by to minimálně stejně podezřelé, jako když ji vykopávala. V noci se přece nic takového nedělá! Spěchá, zoufale to touží mít za sebou.

Nakonec zahladí stopy, urovná sypkou zeminu tak, že po ní chodí sem a tam a občas si i přidupne. Představa, že tančí na jeho hrobě, ji neděsí. Pak ještě shrábne trochu hlíny shora, poklekne a udělá důlky, do nichž zastrčí připravené keře, odhrnutou hlínu jim namačká okolo kořenů. Znovu cítí na zádech pot – teď ji mrazí, takže se rozechvěje. Mezi rostliny rozloží několik

vykopaných kamenů, ze šesti žalostných růžových keřů vytvoří polorozpadlou skalku – víc, než si ten hajzl zaslouží.

Neřekne žádná poslední slova nad hrobem na rozloučenou. Jen sova prostě houkne, jako by ho vypravovala na poslední cestu.

Místo toho si Maria začíná lámat hlavu nad tím, co bude, začíná si dělat starosti. Jak na tom bude Elsie ráno? Jak bude reagovat, až se probudí? Co jí Maria řekne? Čím ji uklidní po tom, co se přihodilo? Ta stará holka se těžce vyrovnává s jakýmikoliv změnami. Demence, která ji užívá, vyvolává nepředvídatelné reakce i ve chvílích, kdy je na tom *dobře*. Natož pokud si vybaví útržky vzpomínek na křik a rány, na to, jak někdo jejího manžela mlátil do hlavy jeho vlastní holí a jak stařec umíral v kaluži krve na koberci u postele přímo před ní.

4

Stojí pod Elsiinou sprchou a nechává vodu, aby z ní smyla špínu a ještě horší věci, teplo tlumí křeče v ramenou, paže má ochablé jako vařené nudle. Drhne si kartáčkem zažrané bláto a krev zpod nehtů a snaží se zbavit viny, studu a vzteku té noci. A dovolí si trochu si zasmutnit kvůli všemu, co ztratila a co ještě může ztratit – kvůli Elsii a Jobymu, kvůli matce a otci, kvůli starému životu. Ani jednu ze slz ale neuroní pro *to*, co teď leží pod těžkou půdou na zahradě.

Elsie nemá náhradní župan, a tak si Maria omotá kolem těla osušku, zapne topení, vyndá z pračky prádlo, které tam je připraveno, a nastrká do ní vlastní špinavé oblečení. Čisté ručníky přehodí přes sušák vedle radiátoru, pustí rychlovarnou konvici a snaží se odhadnout, co bude následovat.

Ruce se jí třesou jako notorikovi.

Škrábání na dveře je čím dál zuřivější, teď ho navíc doprovází zoufalé funění. Vypustí kočky z obývacího pokoje, ty se na ni vrhnou a tlačí se jí okolo nohou s rozježenými fousky jako hejno chlupatých žraloků.

„Tak pojd'te, bando.“ Vyndá ze skříňky velkou nádo-

bu Tupperware a začne rozdělovat kočičí žrádlo do čtyř misek.

Když nastoupila, zeptala se Elsie, jestli má každá kočka vlastní misku. Elsie se ušklíbla. „Ty jsi nikdy neměla kočky, vid’?“ Až po nějaké době jí došlo, že to nebyla otázka.

Nastává boj o žvanec, Maria stihne každé zvíře pouze rychle pohladit, než před něj postaví jeho misku. Boris pokaždé dostává jako první. „Je to pěkně nenasytný parchant,“ říká o něm Elsie s láskou v hlase. Jako další dostávají děvčata – sestry Spotty a Sweetie, velké a silné, úplné kočičí tanky, a po nich jemný zrzavý Harry, který vypadá vždycky překvapeně, že se na něj taky dostalo.

Sweetie je Mariina oblíbenkyně. Vítá ji vždycky něžně, polštářky tlapek ji hladí po ruce, pak se převálí na záda a odhalí měkké skvrnité břicho. Maria tuší, že Sweetie je i Elsiina oblíbenkyně, i když přísahá, že je miluje „všechny úplně stejně... jako své děti“.

Elsie děti nikdy neměla.

Maria ráda pozoruje stařenku s jejími zvířaty. Je to takové... něžné, když tam tak sedí a hladí je. Je to skoro jako meditace.

Maria vždycky toužila po domácím zvířeti, ale od dětství se jí to nepoštěstilo. Pes nebo kočka, bylo by jí to jedno. S tím, jak se Elsie v posledních dvanácti měsících ztrácí před očima, se Maria obává, co jednou bude s jejími kočkami.

Než se Elsie probere, obloha se rozjasní, Mariino srdce je ale pořád plné tmy a obav. Odtáhla už pračku od zdi a horečně pod ní prohledala prostor. I když nikde neviděla žádné krvavé skvrny, bojí se, že by si do škvíry mohly najít cestu molekuly z těla starého muže. Třeba

něco, co ulpělo na chuchvalcích kočičí srsti, která se v podobě klubiček shromažďuje pod všemi spotřebiči a nábytkem v domě.

Když uslyší spláchnutí záchodu v přízemí, připraví Elsii hrnek „zednického“ čaje: silného, se dvěma vrchovatými lžičkami cukru. Maria se sice snaží Elsii přimět, aby omezila sladké – ne že by měla nadváhu, prospívat jí to ale určitě nemůže. Dnes ráno však není dobrá doba na to, aby se trápila takovými maličkostmi.

Podle toho, že si Elsie brouká své oblíbené písničky – úryvky *Let Me Call You Sweetheart* od Binga Crosbyho a *Hit Me with Your Rhythm Stick* od Iana Druryho (máš rozmanitý playlist, že, Elsie?) –, se jí hrůzy včerejšího večera zřejmě ještě nevynořily.

Maria se ozve napjatě: „Nepotřebuješ pomoci?“

„Ne, drahoušku,“ zakřičí Elsie v odpověď. „Na tomhle konci je všechno v pořádku.“

Vypadá to na dobrý den. Maria si oddechne. Jediná pozitivní věc na stavu Elsiina mozku je určitá pravděpodobnost, že zapoměla, co se včera večer stalo.

Elsie projde do kuchyně v županu s kapucí se zaječímí oušky a s tichým zasténáním se sesune ke stolu. Maria ji políbí na temeno hlavy a kočky se jí motají kolem nohou, jak je hladí. Nadšeně začne chroupat toast s droždovou pomazánkou, který jí Maria nachystala. Najednou se ale zarazí a s plnou pusou spustí odprostředka věty.

„... potkali jsme se na kurzu v Oxfordu, víš. Na Ruskin College. Mladí odboráři a takový ty blbosti.“

„S kým?“ zeptá se Maria, která je zvyklá zapojovat se do takových vyprávění začínajících v polovině. Je zvyklá i na to, že Elsie bez varování odbočuje, nevádí jí obrovské skoky mezi tématy nebo ještě znepokojivější mlčení.

„S Richardem. S Richardem Nějakdál... Kouřil takové ty malé doutníky. Všechno po nich smrdělo. Ach, jak jsem tu jejich vůni milovala.“ Nastane dlouhá pauza. „Měla jsem si ho vzít.“ Napije se čaje. „Hamlet!“

Nepravděpodobně, tak se určitě nejmenoval, pomyslí si Maria. „Co se stalo?“ zeptá se nahlas.

Zdá se, že Elsie Marii poprvé pořádně zaregistrovala, usměje se na ni. „Život, miláčku. Život.“ Povzdechne si a tvář se jí náhle zkříví, když ze sebe vyrazí: „Šťěstí je doutník jménem Hamlet!“ S nadějí se na Marii usměje. „Nemáš náhodou nějaký... nějaký...?“

Maria sleduje Elsiiny prsty. Ty teď doslova tančí, jak se pokoušejí do vzduchu nakreslit obraz emocí, zachytit v podobě snových obrázků to, co stařenka už není schopna popsat slovy, kterými vyjadřuje nyní už jen útržky myšlenek. Prsty jsou pokryté prsteny – stejně to měla Jobyho matka – ačkoliv Elsiiny prsteny jsou ve srovnání s nimi drobné a kamínky připomínají spíše skleněné střípky.

„Všechny jsem si je koupila sama,“ řekla jí jednou Elsie. „Kromě tohotohle,“ pochlubila se tenkým kroužkem snubního prstýnku. Elsiin manžel Nick jí nekoupil ani zásnubní prsten – mohla podle toho odhadnout, co bude následovat.

Maria si dělá starosti, co bude nutné dělat, až budou muset prsteny sundat. Už teď má Elsie klouby nateklé.

„Zavoláš hasiče a řekneš jim, aby to uřízli,“ navrhla Elsie. „A ať si přitom udělají fotky do jednoho z těch kalendářů, co se do nich fotí bez trik, když už tu budou!“

Elsie pokyne Marii, aby si k ní přisedla. „Dej si čaj,“ zachrčí. Pak si všimne, že Maria má na sobě jen osušku, a zeptá se: „Proč to máš?“

Elsie vždycky trvala na tom, aby si Maria vybírala přestávky na čaj. Když u ní Maria začala uklízet, cítila se rozpačitě, když jí její zaměstnavatelka vnucovala luxusní Mr Kipling Cherry Bakewell. V době, kdy se s Elsií seznámila, už měla za sebou pět let uklízení v Londýně a byla tím vyčerpaná.

„Dělala jsem pro odbory, chápeš, ne?“ Elsie se usmála, blýskla zuby a mezerami mezi nimi. „Pauza na čaj, kousek koláče a cigáro, to muselo být. V tamtěch dobách, kdy se smělo kouřit a bylo v pořádku mít trochu masa na kostech. V těch starých dobrých časech, než vymysleli kalorie.“ Zasmála se. „Takže máš pauzy na čaj povinné, miláčku. Nemůžeš nechat šéfy, aby tě o ně připravili. Jak je necháš a jednou jedenkrát budeš pracovat v době, kdy máš nárok na pauzu, budou to po tobě chtít vždycky. Povol jim centimetr, a ani nebudeš vědět jak, ohnou tě přes stůl a budou ti ho cpát do prdele.“

Elsie svou práci milovala a do důchodu šla až v sedmdesáti. „Celý život jsem pracovala v té továrně na hadry. Nechala jsem toho jenom proto, aby si to mohli vyzkoušet mladí,“ opakovala pořád s hrdostí v hlase. „Všechny věci jsem si ale nakoupila za vlastní peníze. Jsem nezávislá žena. Beyoncé a já... Víš, co jsme? Jsme sestry!“

„Jsi bílá a nemáš žádnou prdel,“ dobírala si ji pokaždé Maria. „Jak můžeš být sestra Beyoncé?“

„Jsem zkrátka adoptovaná,“ ušklíbla se Elsie.

Maria se teď dívá na starou ženu, jak snídá. Elsie se na ni usměje a zamává jí na pozdrav. Maria má radost, že se Elsie usmívá, ale zároveň ji znepokojuje, že si pořád nevzpomíná na tu včerejší hrůzu. A co má teď Maria dělat – připomenout jí to?

Elsie poslední dobou zapomíná čím dál tím víc věcí, a to byla vždycky roztržitá. „Dokonce i předtím, než se můj mozek proměnil na ten sýr s dírami.“

Přichází to ve vlnách – výpadky paměti, změny nálad, duševní *nepřítomnost*. Někdy Elsie sedí a míchá čaj jako porouchaný robot, krouží lžičkou a zírá do prázdna. Někdy se vzteká, mlátí kolem sebe a nadává, vzlyká, panikaří, plete si cizí lidi s dávno mrtvými členy rodiny. Už se nedá věřit tomu, že by opravdu došla sama do místního obchodu, hrozí, že by se ztratila.

Občas zapomene, kdo je Maria, což Marii pokaždé hluboce zasáhne. Maria nesnáší představu, že by přišla o dalšího člověka.

Elsie dojí toast, Maria vezme talíř a položí ho do dřezu. Elsie vždycky myčku nádobí odmítala. „Nepotřebuju ji,“ prohlašovala. „Nechci, aby na mě kvůli tomu přišla ječet ta praštěná Greta Ledovcová.“

„Chceš pustit rádio?“ zeptá se Maria.

Stará žena jako by to neslyšela. Sedí se zasněným výrazem, je snad milion mil odtud, ale její tvář vypadá spíš prázdně, než že by nějak trpěla, takže Maria doufá, že myslí na něco příjemného. Zapne rádio, protože Elsie na hudbu často reaguje.

Pak obtelefonuje, na koho si vzpomene, a snaží se domluvit si záskok na další den. Nikdo nechce vzít její noční práci, a tak musí požádat úklidovou agenturu, aby jí domluvila úklid až na středu, pokud bude klientka souhlasit. V posledních měsících toho přibývá – mohou za to nejrůznější Elsiiny cesty k lékaři a jiné naléhavé případy, které ji nutí měnit plány na poslední chvíli. Ostatní uklízečky ale obvykle velmi rády vezmou její práci – každému se hodí peníze navíc. Co se týče jejích kolegů, nic moc se nezměnilo.

Pro Marii a Elsii se ale změnilo všechno.

Když se vrátí do kuchyně, Elsie klidně sedí a drbe Sweetie za ušima, dokud se Spotty nepokusí připojit k sestře na Elsiině klíně a nedojde mezi nimi ke rvačce o to, která na to má nárok, což skončí tím, že obě kočky naštvane seskočí dolů.

Elsie ještě chvíli sedí, pak se došourá k Marii u dřezu a natáhne se k ní, aby ji poplácala po rameni.

„Kam jsi dala ty prášky?“ zeptá se Maria. Odpovědi se nedočká.

Teprve když připravuje Elsii druhý hrnek čaje, najde Maria lahvičku s prášky v lednici vedle mléka.

V rádiu kdosi vypráví, jak se dělá kvásek.

„Ach, čerstvý chleba, ten miluju,“ vzdychne Elsie. „Čerstvý chleba přímo z pece... ta vůně! Budeme mít k snídani toasty?“ zeptá se vysokým hlasem, jako by byla malá holčička.

Možná je zapomnětlivost požehnáním.

5

Elsiin synovec Del se stavuje cestou do práce uprostřed dopoledne.

Elsie vzhledne od sešitu se slovními šarádami, které se právě pokouší vyřešit. Podle zdravotní sestry, která se specializuje na „případy“, jako je Elsiin, je lámání si hlavy nad slovy dobré pro mozek.

Maria drhne dvířka kuchyňské skříňky. Znovu.

Elsie zavolá do haly: „To jsi ty, Dele?“

Zrovna mezi nimi panuje křehké příměří. Proto taky Elsie požádá Marii, aby jim udělala něco teplého k pití.

„Jak se jí daří?“ zeptá se Del Marie a odloží aktovku. Působí dojmem uštvaneho účetního. Je plešatý, má křivé zuby a skoro žádné rty. Když se rozdávala krása, Del rozhodně ve frontě nestál.

„Měla špatnou noc,“ odpoví mu, což je značně umírněný popis toho, co se tu dělo.

Elsie má ráda čaj ve starobylé hnědé konvici, ze které si ho pak lijí do svého oblíbeného hrnku s logem skupiny Sex Pistols. „Trocha anarchie, to je to, co potřebuju,“ ušklíbla se, když to Maria poprvé koment-

vala. „Mám vždycky radost, když se mi kvůli tomu Del vysmívá. Chtěl by patřit k té kapitalistické elitě, můj milý synoveček,“ zafuněla pohrdavě.

Miláček Derek, protože tak se jmenuje doopravdy, se začal objevovat mnohem častěji, co začalo přibývat Elsiiných potřeb a s nimi i problémů. Ať začne, čím začne, vždycky skončí u peněz, což je hlavní důvod, proč si na něj Elsie stěžuje. Ale vzhledem k tomu, že pracuje v Barclays, to nejspíš nebude žádný Elon Musk.

Když Maria poprvé vařila Delovi čaj, Elsie jí pošeptala: „Dej mu to bezkofeinové svinstvo, kotě. Ty sáčky s dobrým čajem nechej pro nás dvě.“ Onen bezkofeinový čaj byl omyl. Elsie ho koupila, protože byl v akci dva za cenu jednoho. A datum spotřeby už dávno vypršelo.

Marii zaskočilo, jak se Elsie k Delovi chová. Pak vyhodil plechovku od koly do koše místo do tříděného odpadu, a ona pochopila jeden z důvodů, proč ho Elsie nemá ráda.

Druhým, mnohem vážnějším důvodem bylo to, že jak si Elsie často stěžovala, „věčně po mně chce, abych to tu prodala a přestěhovala se do těch nájemních bytů dole v Archwayi“. Elsie se přitom šklebila, jako by ty byty smrděly. „Buď to, nebo mě chce poslat do nějakého hnusného domova důchodců. Ten hajzlík chce část z prachů za tenhle barák. Ale ani on, ani žádný jiný hajzl mi nebude říkat, kde mám dožít, pěkně děkuju. Zůstávám tady. Tohle místo je moje. *Moje*.“

Maria si není úplně jistá tím, jaký je vlastnický vztah k domu ze strany Nicka, což je Elsiin manžel, který... který tu prostě není. V době, kdy pro Elsii začala uklízet, tu s ní ještě žil, ale zhruba před rokem, to se Elsiin zdravotní stav začal zhoršovat, se tu a tam vytrácel.